

“We zullen winnen en winnen en winnen”

De taal van Donald Trump

Donald Trump is deze maand twee jaar president van de Verenigde Staten. We hebben dus ruimschoots kunnen kennismaken met zijn overdrijvingen, zijn stoplappen en zijn herhalingen – kortom met het Trumpiaans.

ERIK VAN DER SPEK

Op 2 oktober vorig jaar werd de journalist Jamal Khashoggi vermoord in het Saoedische consulaat in Istanbul. Het duurde even voordat de Amerikaanse president Donald Trump van zich liet horen, maar nadat de Saoediërs hun verklaring een paar keer hadden aangepast, werd het zelfs hem te gortig. Daarbij viel op dat hij niet zozeer de moord zelf bekritiseerde als wel de efficiency van de operatie: “Hun concept was heel slecht”, zei Trump. “Het was niet goed uitgevoerd en de doofpotoperatie was de slechtste in de geschiedenis van alle doofpotoperaties.”

“De slechtste in de geschiedenis van alle doofpotoperaties”: dat is kenmerkend Trumpiaans. Trumps favoriete stijlfiguur is de hyperbool, de tomeloze overdrijving. Het Noord-Amerikaanse handelsverslag NAFTA is niet gewoon slecht, het is “het allerslechtste handelsverdrag dat de VS ooit hebben gesloten”. Als de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-un zich niet naar Trumps zin gedraagt, dreigt hij niet met sancties, maar met “vuur en furie zoals de wereld nog nooit heeft gezien”. “Trump lijkt te vergeten dat woorden ook echt iets betekenen”, schreef columnist Jim Jamitis naar aanleiding van die laatste uitspraak; het is niet alleen een hyperbool, maar ook een dreigement dat gemakkelijk tot escalatie kan leiden.

BILLIONS AND BILLIONS

Hyperbolisch is ook het gebruik van grote, ongespecificeerde getallen. Tijdens zijn campagne gaf Trump aan dat het slecht ging met Amerika. “De bedrijven vertrekken”, zei hij. “Het zijn er duizenden en ze vertrekken in grotere aantallen dan ooit.” Over geweld in Chicago: “In Chicago hebben ze duizenden schietpartijen gehad sinds 1 januari. Duizenden schietpartijen.” Inmiddels zijn de getallen aan inflatie onderhevig en is ‘billions’ (‘miljarden’) Trumps favoriete getal. Op internet doet een filmpje de ronde waarin alle ‘billions and billions’ van Trump achter elkaar zijn geplakt: het gaat minutenlang door. Voor liefhebbers: je kunt ze als ringtone downloaden.

Moedwillige overdrijvingen als die van Trump komen veel voor in de reclame. (“Durex, the best there is.”) In Nederland gebruikt Geert Wilders de hyperbool graag (“Het slechtste kabinet ooit”), maar in het politieke debat is het een stijlfiguur met gebruiksaanwijzing. De Griekse filosoof Aristoteles vond de hyperbool “juвениel” en “ongeschikt voor volwassen mannen”.

Door de opkomst van sociale media heeft de hyperbool een opleving doorgemaakt. De gedachtegang daarachter is heel simpel: extreme opvattingen, boude uitspraken en sterk geformuleerde meningen trekken meer aandacht: lezers op internet klikken er eerder op. Dat maakt de hyperbool een vorm van ‘clickbait’.

HERHALINGEN

De hyperbool is niet het enige gereedschap uit Trumps toolbox; herhaling is een ander instrument dat hij graag hanteert. Een van de woorden die hij graag en veel gebruikt, is *winnen*. Een fragment uit zijn campagne: “Dit land waar we zoveel van houden, wint niet meer. We winnen niet met het leger. We winnen niet aan de grens. (...) We winnen niet met gezondheidszorg. We winnen niet met handel. (...) Als ik tot president word gekozen, zullen we winnen en winnen en winnen” – het ritme van de herhaling ondersteunt hij met zijn karakteristieke handgebaren.

De Amerikaanse journalist Michael Wolff schrijft in zijn boek *Vuur en woede* (*Fire and Fury. Inside the Trump White House*) dat Trump zichzelf steeds vaker herhaalt: “In het verleden herhaalde hij binnen dertig minuten, woord voor woord en uitdrukking voor uitdrukking, dezelfde drie verhalen – nu gebeurde dat binnen tien minuten.” Ook zijn tweets zijn volgens Wolff het product van die herhalingen: “Hij kan simpelweg niet ophouden met iets te zeggen.”

Herhaling zien we ook in het gebruik van stoplappen, zoals ‘you know’, ‘believe me’ en ‘he is a great guy’. John McWhorter, hoogleraar taalkunde aan Columbia University, ziet dit als “het verbale equivalent van op je hoofd krabben”. Een andere veelgebruikte frase is ‘Veel mensen weten niet dat ...’ of ‘Iets wat veel mensen niet weten is ...’ “Hij heeft een sterke behoefte om het alfamannetje te zijn”, zegt McWhorter hierover. “Hij is degene die je altijd een stap voor is.”

DOM EN ZWAK

Trump heeft een aantal favoriete woorden in zijn herhalingen. *Winnen* staat niet heel verrassend op één: “We zullen zó veel winnen als ik verkozen word dat het jullie misschien zal gaan vervelen.” Op twee staat *stupid* (‘dom’, ‘stom’). Over zijn eigen ministerie van Buitenlandse Zaken: “Het niveau van stompzinnigheid is ongelooflijk. Ik gebruikte altijd het woord *incompetent*. Nu noem ik ze gewoon dom.” Op de derde plaats staat *weak* (‘zwak’). Trump is sterk, zijn tegenstanders zijn zwak. Over zijn Republikeinse tegenkandidaten: “Ze zijn alle-

“Crooked Hillary” is nog maar het topje van een ijsberg aan beledigingen.

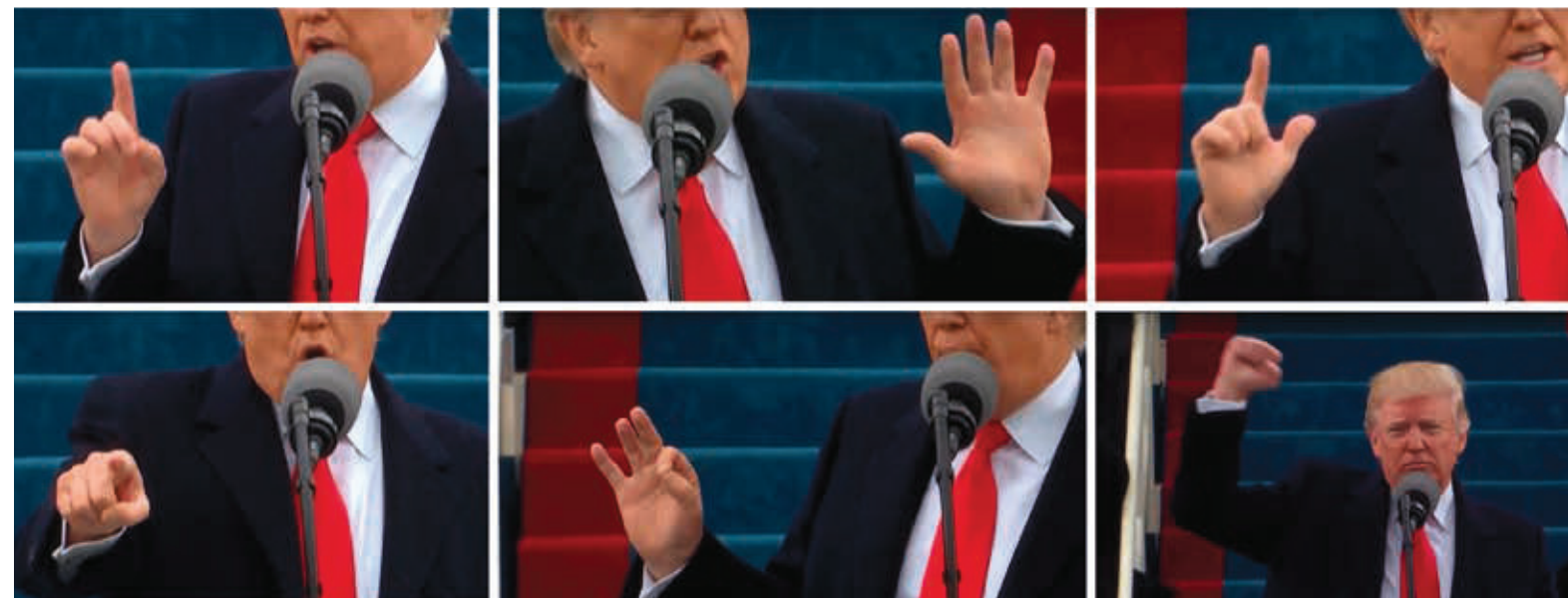
maal zwak, ze zijn gewoon zwak. Sommigen van hen zijn fijne mensen. Maar ze zijn zwak.”

Het frequente gebruik van *stom* en *zwak* geeft het al aan: Trump spaart zijn tegenstanders niet. “Crooked Hillary” (‘Hillary de oplichter’ – “Lock her up!”) is nog maar het topje van een ijsberg aan beledigingen. Trump beledigde Kim Jong-un, de Canadese premier Justin Trudeau, senator Marco Rubio (“Weak like a baby”), journalisten (“Je bent niet aan het denken. Dat doe je nooit”) en een ex-medewerkster (“Goed dat die hond is ontslagen”). Hij beledigde senator John McCain door zich negatief uit te laten over diens oorlogsverleden: “Hij was een oorlogsheld omdat hij gevangen werd genomen. Ik heb liever mensen die niet gevangen worden.”

Tegenover het beledigen van anderen staat het prijzen van zichzelf, zijn prestaties en zijn persoonlijkheid. Dat neemt soms groteske trekken aan. “Eigenlijk zijn mijn twee grootste troeven gedurende mijn hele leven mijn mentale stabiliteit en mijn slimheid”, twitterde Trump. “Ik ging van ZEER succesvol zakenman naar top-tv-ster naar president van de Verenigde Staten (bij mijn eerste poging). Ik denk dat dat mij niet als slim zou kwalificeren, maar als geniaal!”

MARKTKOOPMAN

Op YouTube is een hilarisch filmpje te zien met als titel *24 things NOBODY does better than Trump*. Daarin claimt Trump onder meer dat niemand sterker is dan hij, nie-

Donald Trump zet zijn woorden kracht bij tijdens zijn inauguratie in januari 2017.

Trump Hand Gestures. A Video Essay, Mister Critical, YouTube

mand betere muren kan bouwen, niemand de Bijbel beter kent en – misschien een verrassing – dat niemand meer respect heeft voor vrouwen. Zelfs Trumps lichaam blijkt prijzenswaardig: “Mijn vingers zijn lang en mooi, evenals, zoals goed is gedocumenteerd, verschillende andere delen van mijn lichaam.”

Trump's taalgebruik wordt soms vergeleken met dat van een marktkoopman: schreeuwen, de aandacht trekken en uiteindelijk: verkopen. Zijn strategieën, zoals overdrijving en herhaling, zijn veelal marketingstrategieën. De bekende Amerikaanse taalkundige George Lakoff ziet in deze aanpak het verlengde van Trump als

“Hij weet hoe hij jouw hersenen in zijn voordeel moet bespelen. Trump verkoopt altijd. Hij verkoopt zichzelf.”

zakenman. “Dit is iets dat in elke marketingles wordt onderwezen”, zegt Lakoff. “Hij weet hoe hij jouw hersenen in zijn voordeel moet bespelen (...) Trump verkoopt altijd. Hij verkoopt zichzelf.”

Trump zelf beschrijft in zijn boek *The Art of the Deal* hoe hij zijn verbale strategieën heeft ontwikkeld. Over het gebruik van hyperbolen zegt hij: “Ik stimuleer de fantasie van mensen. Mensen denken misschien zelf niet altijd groot, maar ze kunnen wel erg enthousiast worden over anderen die dat wel doen. Dat is de reden waarom zo nu en dan een hyperbool geen kwaad kan. Mensen willen geloven dat iets het grootste, het meest fantastische en het meest spectaculaire is. Ik noem het waarheidsgetrouwe overdrijving [Trump schrijft letterlijk: “truthful hyperbole” – EvdS]. Het is een onschuldige vorm van overdrijving – en een zeer effectieve vorm van promotie.”

LEUGENS

De grens tussen ‘waarheidsgetrouwe overdrijving’ en regelrechte leugens is dun, en Trump overschrijdt die grens geregeld. De tussentijdse verkiezingen (de ‘mid-

terms’) van begin november zorgden voor een curve op dit gebied die zelfs voor Trump steil was. Volgens het factcheck-blog van *The Washington Post* zei Trump in oktober 2018 1104 dingen die geheel of gedeeltelijk onwaar waren – meer dan een verdubbeling van zijn vorige record (van september). Gemiddeld produceert Trump zo’n 30 hele of halve leugens per dag. In de 649 dagen tussen zijn inauguratie en 30 oktober 2018 heeft Trump 6420 uitspraken gedaan die deels of geheel onwaar zijn.

Het feit dat sommige van Trumps onware uitspraken keer op keer weerlegd zijn, weerhoudt hem er niet van ze te herhalen. Een voorbeeld: Trump claimt dat zijn belastingverlaging de grootste uit de geschiedenis is. Hoewel die bewering overtuigend is weerlegd, heeft hij haar 120 (!) keer herhaald, volgens *The Washington Post*.

Zelfs ministers en (hoge) medewerkers van Trump verbazen zich over zijn soepele omgang met de waarheid. Een van hen is zijn advocaat, John Dowd. Trump had er geen bezwaar tegen om te getuigen in het Rusland-onderzoek van speciaal aanklager Robert Mueller, maar Dowd deed alles om dat te voorkomen. “Mijnheer de president”, zei Dowd, “als uw advocaat kan ik niet naast u zitten en u vragen laten beantwoorden terwijl ik heel goed weet dat u daar niet toe in staat bent.” Dowd wist dat Trumps antwoorden kunnen variëren met het uur van de dag en de stand van de zon.

BELANG

Wat zegt Trump zelf over zijn omgang met de waarheid? Die vindt hij zelf ook moeizaam, blijkt uit een interview met Jonathan Karl, Witte Huis-verslaggever van ABC News. “Nou, ik probeer het”, zegt hij. “Ik probeer het, en ik wil altijd de waarheid vertellen. Wanneer ik kan, vertel ik de waarheid.”

Duidelijker dan Trump het zelf zegt, kunnen we het niet maken: als het in zijn belang is, wil hij best de waarheid spreken. Voor hem is de waarheid een middel, dat hij kan gebruiken om zijn doel te bereiken. Maar als een leugen hem verder helpt, is dat ook prima. ◀